
Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2018:8

Församlingarnas statistikrapportering

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2018:69. Motionärerna vill att kyrkostyrelsen ser över församlingarnas statistikrapportering och utvärderar om den är ändamålsenlig. Utskottet bejakar det viktiga i att statistikrapporteringen utvärderas och att man säkerställer att den är ändamålsenlig. Utskottet betonar också vikten av långsiktigheten och försiktighetsprincipen i statistiken som innebär att man inte ofta bör lägga till ny statistik i rapporteringen.

Utskottet har tillit till att kyrkostyrelsen ständigt arbetar med utveckling och kvalitetssäkring av statistikarbetet och säkerställer i dialog med stift och församlingar att den statistik som samlas är ändamålsenlig och föreslår därför ett avslag på motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:69.

Motionens förslag

Motion 2018:69 av Linda Sjöo m.fl., Församlingarnas statistikrapportering

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över församlingarnas statistikrapportering och utvärdera om den fyller den funktion som var tänkt.

Bakgrund

I likhet med andra större organisationer samlar Svenska kyrkan in data för att ge möjlighet till uppföljning, utvärdering, forskning och utveckling. Uppgifterna i registren och i statistiken utgör en resurs för att fatta välinformerade beslut i verksamheten.

Kyrkostatistiken började administreras på nationell nivå i början av 1970-talet. Fokus låg då helt på att dokumentera gudstjänstsedens utveckling efter önskemål om att ha möjlighet till jämförelser över tid och summeringar för utvecklingen i hela riket. Under tidens gång har kyrkostatistiken utökats till att omfatta mer och mer av Svenska kyrkans verksamhet.

Fånga upp förändringar och nya områden

Uppgiften i arbetet med kyrkostatistik på den nationella nivån är att sammanställa, kvalitetssäkra, analysera och tillgängliggöra den statistik som församlingarna samlar in. Ambitionen är att statistiken både ska innehålla verksamhetsformer som funnits

med en längre tid så att förändringar över tid ska kunna skönjas, och att statistiken ska beakta de nya verksamhetsområden som växer i omfång.

I takt med att församlingsverksamheten förändras kommer det in önskemål från medarbetare och förtroendevalda om att mer av Svenska kyrkans verksamhet ska inkluderas i statistiken. Diskussioner om nya områden förs kontinuerligt mellan nationell nivå, stift och församlingar. Dessa samtal är den huvudsakliga anledningen till att nya kategorier tillkommit genom åren, exempelvis omarbetningar av gudstjänststatistiken (1998), deltagande i barn- och ungdomsverksamhet och körer (2000), konserter (2004), kategorierna kring konfirmandverksamhet och allmän verksamhet för vuxna (2005), utställningar (2007) och diakonala uppgifter (2014).

Det har ändå alltid varit ett urval av Svenska kyrkans verksamhet som redovisas i verksamhetsstatistiken. Om en verksamhet räknas i kyrkostatistiken betyder det inte att den är mer betydelsefull än andra verksamheter, utan det finns andra kriterier för vilken statistik som samlas in, t.ex. är det inte meningsfullt att räkna all verksamhet i siffror.

Ledordet i fråga om förändringar i verksamhetsstatistiken är försiktighet. En förutsättning för att en statistikuppgift ska kunna följas över tid är att den räknats på samma sätt under alla år, vilket gör det möjligt att följa utvecklingen över tid. Därför görs inte så många förändringar och befintliga kategorier behålls som de redan är utformade så långt det är möjligt.

Metodfrågor kring kyrkostatistik diskuteras utförligt i Svenska kyrkans publikation: Erika Willander 2009, *Konsten att räkna kyrkostatistik*. Uppsala: Svenska kyrkan.

Aterkoppling och utvärdering

I arbetet med kyrkostatistik på den nationella nivån ingår också att utvärdera och utveckla arbetet. I en enkät till anställda och förtroendevalda, den s.k. interna kyrkbussen som gick ut till kyrkoherdar i september 2018, ställdes frågor om hur statistikinsamlingen upplevs. I arbetet med att kvalitetssäkra den insamlade statistiken förs samtal med vissa församlingar och även där samlas det in synpunkter, önskemål och utvecklingsmöjligheter.

Det finns även utvecklingsprojekt på vissa områden där det också inkommer nyttig återkoppling.

Automatisering av statistikinsamlingen

Den nationella nivån har identifierat ett behov av att underlätta för församlingar att rapportera in verksamhetsstatistiken. Därför har det i maj 2018 påbörjats ett pilotprojekt, inspirerat av det automatiserade insamlingssätt som Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland haft sedan 2017. Pilotprojektet ska utveckla och testa löpande insamling av Svenska kyrkans verksamhetsstatistik via lokalbokningssystem, app och webbgränssnitt. Runt tio församlingar kommer att prova automatiserad löpande inrapportering av statistik inom ramen för pilotprojektet.

Utredning av nya statistik kategorier

I och med den nya kyrkohandboken för Svenska kyrkan pågår under 2018 ett utvecklingsarbete, en reformering av kategorier i gudstjänststatistiken. Det diskuteras också ett fortsatt behov av att utveckla statistiken över det diakonala arbetet i församlingarna.

Innan nya kategorier kan införas i verksamhetsstatistiken eller att regelbundna enkätfrågor om verksamheten ställs, behöver det utredas vad som är möjligt att mäta med hög kvalitet i data och utan risk för att sekretess röjs inom exempelvis själavård och diakonalt arbete.

Vid 2011 års kyrkomöte behandlades motion 2011:14 om att utöka statistikinsamlingen till att även omfatta det sociala arbetet i Svenska kyrkan. Motionen bereddes av Kyrkolivsutskottet (KI 2011:17). Utskottet ansåg då att det arbete som redan påbörjats på den nationella nivån med att hitta relevanta nyckeltal för det diakonala arbetet som går att mäta med statistik var en början av det som motionären efterlyste. Därför föreslog utskottet dels att motionen skulle avslås och dels att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen till känna vad utskottet anförde. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag. Motionen och utskottets behandling resulterade i att en utredning gjordes 2012–2013 av hur det sociala arbetet kunde mätas. Den ledde i sin tur fram till att nya kategorier inom diakonalt arbete infördes i verksamhetsstatistiken 2014.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:69.

Utskottet håller med motionärerna att det är viktigt att församlingarnas statistikrapportering följs upp och utvärderas samt att man säkerställer att den är ändamålsenlig. Utskottet anser att kyrkostatistiken är ett viktigt verktyg för samtliga nivåer för analyser, verksamhetsutveckling och prioriteringar i verksamheten. Utskottet lyfter också vikten av riktlinjer i rapporteringen så att statistiken blir korrekt och jämförbar över hela landet.

Utskottet vill betona vikten av långsiktigheten och försiktighetsprincipen i statistiken som innebär att man inte ofta bör lägga till ny statistik i rapporteringen. Självavård och diakonala samtal ser utskottet som verksamhet som svårigen går att få in i statistikrapporteringen eftersom det både finns svårigheter i definitioner och avgränsningar samt allvarliga problem utifrån tystnadsplikten.

Utskottet har tillit till att kyrkostyrelsen ständigt arbetar med utveckling och kvalitetssäkring av statistikarbetet och säkerställer i dialog med stift och församlingar att den statistik som samlas är ändamålsenlig.

Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2018:69.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Niklas Grahn, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Kent Karlsson, Elisabet Berggård, Inga Alm, Anders Ahl, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Kurt Lampinen, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Amanda Carlshamre, Erik Olebark Ringheim, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Christoffer Wallin, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskoparna Eva Brunne och Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

KI 2018:8

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet om avslag på motion 2018:69 till förmån för motionen.

Vicktoria Bagi